

Wydatki gospodarstw domowych na leki i leczenie

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W Polsce wydatki na zdrowie nie są wysokie. Według statystyk World Health Organization¹ w 2014 roku stanowiły one 6,4% PKB i od 2004 roku (kiedy wynosiły 6,2% PKB) praktycznie nie wzrosły. Udział wydatków na ochronę zdrowia w Polsce jest mniejszy niż w Czechach (7,4% PKB), na Słowacji (8,1%) czy na Węgrzech (7,4%), nie wspominając już o krajach Europy Zachodniej; w 2014 roku najwięcej na ten cel wydała Szwecja – 11,9% PKB. Różne są także modele finansowania opieki zdrowotnej oraz udział publicznych i prywatnych wydatków na zdrowie. W Polsce w 2014 roku 71% stanowiły nakłady publiczne, a 29% wydatki prywatne. W Czechach z funduszy publicznych finansuje się 84,5% wydatków na zdrowie, na Słowacji – 72,5%, na Węgrzech – 66%, a w Szwecji – 84%.

Jak prywatne wydatki na zdrowie – na leczenie, leki i sprzęt rehabilitacyjny – oceniają nasi badani? W jednym z ostatnich badań² zapytaliśmy respondentów, ile pieniędzy wydano w ich gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy na:

- leki zalecane przez lekarza (kupowane na receptę lub bez);
- leczenie stomatologiczne, usługi protetyczne itp.;
- leczenie i badania ogólne lub specjalistyczne (wizyty lekarskie, badania i analizy, zabiegi, operacje, zabiegi rehabilitacyjne itp. – należało tu również uwzględnić koszty ewentualnego dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego);
- zakup sprzętu medycznego lub rehabilitacyjnego.

¹ Za: http://apps.who.int/nha/database/Key_Indicators/Index/en – 02.08.2016.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (313) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 czerwca 2016 roku na liczącej 1002 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

WYSOKOŚĆ WYDATKÓW ZWIĄZANYCH ZE ZDROWIEM W GOSPODARSTWIE DOMOWYM W CIĄGU OSTATNICH TRZECH MIESIĘCY

Analizując odpowiedzi wszystkich ankietowanych – niezależnie od tego, czy w ich gospodarstwach domowych dokonano wydatków związanych ze zdrowiem czy nie – możemy stwierdzić, że **na leki zalecane przez lekarza** (kupowane na receptę lub bez) w gospodarstwach domowych respondentów w ciągu ostatnich trzech miesięcy wydano średnio 417,20 zł. Niemniej jednak 12% ankietowanych zadeklarowało, że w ich gospodarstwach domowych w ogóle nie wydano na ten cel pieniędzy. Odpowiedź „trudno powiedzieć” wybrało 7% badanych.

Na **leczenie stomatologiczne, usługi protetyczne itp.** w większości gospodarstw domowych badanych (60%) w ciągu ostatnich trzech miesięcy w ogóle nie wydano pieniędzy. Ogólnie średnia kwota wydana na ten cel w gospodarstwie domowym wyniosła 212,02 zł. Trudności z udzieleniem odpowiedzi miało 6% respondentów.

W większości gospodarstw domowych badanych (68%) w ciągu ostatnich trzech miesięcy w ogóle nie wydano pieniędzy na **leczenie i badania ogólne lub specjalistyczne** (w tym także na dodatkowe prywatne ubezpieczenia zdrowotne). Średnio w gospodarstwach domowych respondentów na te usługi przeznaczono 148,54 zł, natomiast od jednoznacznej odpowiedzi wstrzymało się 7% ankietowanych.

Zdecydowana większość, bo aż 90% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich trzech miesięcy w ich gospodarstwach domowych w ogóle nie wydano pieniędzy na **sprzęt medyczny lub rehabilitacyjny**, natomiast średnio na ten cel wydano 29,39 zł w przeliczeniu na gospodarstwo domowe. Odpowiedź „trudno powiedzieć” wybrało 3% badanych.

Tabela 1

	Wydatki w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy			
	na leki zalecane przez lekarza	na leczenie stomatologiczne/ protetyczne	na leczenie ogólne / specjalistyczne	na sprzęt medyczny / rehabilitacyjny
Minimalna kwota wydatków	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł
Średnia kwota wydatków	417,20 zł	212,02 zł	148,54 zł	29,39 zł
Maksymalna kwota wydatków	11 600 zł	10 000 zł	13 000 zł	3000 zł

Tabela 2

	Wydatki w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy			
	na leki zalecane przez lekarza	na leczenie stomatologiczne/protetyczne	na leczenie ogólne / specjalistyczne	na sprzęt medyczny / rehabilitacyjny
W moim gospodarstwie domowym wydano pieniądze	81%	34%	25%	7%
W moim gospodarstwie domowym w ogóle nie wydano pieniędzy	12%	60%	68%	90%
Trudno powiedzieć	7%	6%	7%	3%

W gospodarstwach domowych osób, które zadeklarowały, że wydano w nich pieniądze na w/w artykuły lub usługi (a więc przy wyłączeniu licznej grupy deklarujących, że w ich gospodarstwach w ogóle nie przeznaczono na te cele pieniędzy), średnie wydane w ciągu ostatnich trzech miesięcy kwoty kształtują się następująco:

- na leki zalecane przez lekarza – 478 zł,
- na leczenie stomatologiczne / usługi protetyczne – 596 zł,
- na leczenie i badania ogólne lub specjalistyczne – 554,50 zł,
- na sprzęt medyczny / rehabilitacyjny – 410 zł.

Tabela 3. Deklaracje respondentów z gospodarstw domowych, w których wydano pieniądze na te cele

	Wydatki w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy			
	na leki zalecane przez lekarza	na leczenie stomatologiczne / protetyczne	na leczenie ogólne / specjalistyczne	na sprzęt medyczny / rehabilitacyjny
Minimalna wydana kwota	15 zł	10 zł	20 zł	20 zł
Średnia wydana kwota	478 zł	596 zł	554,50 zł	410 zł
Maksymalna wydana kwota	11 600 zł	10 000 zł	13 000 zł	3000 zł

ŚREDNIE WYDATKI W GOSPODARSTWIE DOMOWYM W OKRESIE OSTATNICH TRZECH MIESIĘCY – ZRÓZNICOWANIE

Koszty ponoszone przez gospodarstwa domowe respondentów na zakup poszczególnych artykułów bądź usług medycznych oczywiście nie rozkładają się równomiernie. Różnicuje je wiele czynników, analizujemy jednak te, które pokazują największe kontrasty. Należą do nich: wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania, przynależność do określonej grupy społeczno-zawodowej oraz ocena własnych warunków materialnych. W analizach uwzględniliśmy też deklaracje osób z gospodarstw domowych, które nic nie wydały na omawiane cele.

- **Wiek**

Znaczące zróżnicowanie deklaracji w zależności od wieku respondentów można zaobserwować przy wydatkach na leki zalecane przez lekarza. Zdecydowanie największe wydatki deklarują osoby z najstarszej grupy wiekowej – 65+, bo średnio aż 554 zł w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie, a najmniejsze – ankietowani z najmłodszej grupy, w wieku 18–24 lata – 323 zł w gospodarstwie domowym.

Dużą różnicę można zauważyć także przy wydatkach na leczenie stomatologiczne i usługi protetyczne. Tu z kolei najstarsi badani deklarują najmniejsze kwoty – średnio 77 zł w gospodarstwie domowym, natomiast największe (prawie 4 razy większe) – osoby w wieku 35–44 lata – średnio 325 zł.

- **Wykształcenie**

Deklaracje dotyczące wydatków na zdrowie różnicuje także poziom wykształcenia badanych. Generalnie, o największych wydatkach na ten cel w gospodarstwie domowym mówią osoby z wyższym wykształceniem (wyjątkiem jest zakup sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego).

Wysokość deklarowanych wydatków przeznaczonych na leczenie stomatologiczne lub usługi protetyczne jest wprost proporcjonalna do poziomu wykształcenia respondentów. Osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym deklarują najmniejsze kwoty – średnio 87 zł w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie, a z wykształceniem wyższym – największe, średnio 416 zł.

Gospodarstwa domowe badanych posiadających dyplom uczelni wyższej również najwięcej wydają na leczenie i badania ogólne lub specjalistyczne – średnio 275 zł, natomiast osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym deklarują najmniejsze kwoty – średnio 79 zł na gospodarstwo.

Znaczącą różnicę można też zauważyć przy wydatkach na sprzęt medyczny lub rehabilitacyjny. W gospodarstwach domowych respondentów ze średnim wykształceniem na takie zakupy przeznaczono średnio 54 zł, a z zasadniczym zawodowym – średnio jedynie 5,50 zł.

- **Miejsce zamieszkania**

Duże zróżnicowanie odpowiedzi badanych w zależności od miejsca zamieszkania notujemy przy wydatkach na leczenie stomatologiczne oraz usługi protetyczne. Najwięcej – bo średnio 427 zł w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie – wydają gospodarstwa domowe respondentów z największych miast, liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców. Najmniejsze kwoty deklarują mieszkańcy wsi – średnio tylko 142 zł w gospodarstwie domowym.

- **Grupa społeczno-zawodowa**

Istotna statystycznie różnica występuje przy wydatkach na leki zalecane przez lekarza. Najwięcej pieniędzy wydają gospodarstwa domowe osób starszych – emeryci deklarują średnią 555 zł w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie, renciści – 487 zł. O wysokich kwotach mówią także pracownicy administracyjno-biurowi – średnio 500 zł. Najmniejsze wydatki na leki deklarują uczniowie i studenci – a więc osoby najmłodsze – bo tylko 259 zł w gospodarstwie domowym.

Duże zróżnicowanie można także zaobserwować przy wydatkach na leczenie stomatologiczne. Najmniej pieniędzy na te usługi przeznaczają gospodarstwa domowe rolników (średnio 105 zł) oraz emerytów (średnio 115 zł) i rencistów (średnio 121 zł), a najwięcej – osób pracujących na własny rachunek: przeciętnie 843 zł w gospodarstwie domowym w ciągu ostatnich 3 miesięcy.

- **Ocena własnych warunków materialnych**

Subiektywna ocena własnych warunków materialnych jest w dużej mierze związana z wysokością wydatków przeznaczanych na leki, leczenie stomatologiczne oraz leczenie i badania ogólne lub specjalistyczne. Respondenci, którzy oceniają, że są one złe, deklarują najwyższe wydatki na leki w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie w przeliczeniu na gospodarstwo domowe – średnio 585 zł, natomiast ci, którzy uważają swoje warunki za dobre, mówią o kwotach o prawie 200 zł niższych – średnio 398 zł w gospodarstwie domowym.

Osoby, które oceniają własne warunki materialne jako dobre, deklarują najwyższe wydatki na leczenie stomatologiczne oraz ogólne i specjalistyczne (średnio odpowiednio 274 zł i 204 zł w gospodarstwie domowym), a najniższe – osoby, które uważają je za przeciętne (odpowiednio 156 zł i 102 zł).

Zgodnie z deklaracjami Polaków, średnia łączna kwota wydana na leki oraz wymienione w badaniu usługi w okresie ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie wyniosła 807,15 zł na gospodarstwo domowe.

Przeciętnie najwięcej pieniędzy przeznaczanych jest na leki, ponieważ najwięcej osób je kupuje, a najmniej na zakup sprzętu medycznego lub rehabilitacyjnego (tylko 7% badanych zadeklarowało takie wydatki).

Wysokość tych kwot jest bardzo istotnie zróżnicowana w zależności od położenia społecznego i ekonomicznego badanych. Największe różnice związane są z wykształceniem, wiekiem, oceną własnych warunków materialnych oraz przynależnością do grupy społeczno-zawodowej.

Opracowała
Antonina PIEGAT